

Rådet for psykisk helse

Postadresse: Postboks 817 Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse: Grensen 13, 0159 Oslo

Tlf 23 10 38 80

post@psykiskhelse.no

Bank: 1609.08.79875

www.psykiskhelse.no

Org.nr. 971524499

Rådets medlemsorganisasjoner: ADHD Norge, Aurora - støtteforening, Bipolarforeningen Norge, FRI - foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Hjelpeskilden Norge, Hvirve Ørn, Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse - LPP, Landsforeningen mot seksuelle overgrep, Mental Helse, Mental Helse Ungdom, Norsk Tourette Forening, ROS - Rådgivning om spillesyrereiser, Spillesyrereiserforeningen, WSO - Landsforeningen We Shall Overcome, Voksne for Barn, Kirkens SOS, Stiftelsen CRUX, Norges Røde Kors, Fagforbundet, FO - Fellesorganisasjonen, Norsk Ergoterapeutforbund, Norsk Psykiatrisk forening, Norsk Psykologforening, Norsk Sykepleierforbund, Universitetet i Sørøst-Norge, NTNU - Norges Tekniske Naturvitenskapelige Universitet, Universitetet i Åger, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø.

Til Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 03. januar 2025

Høringsvar: Forslag til endringer i reglene om taushetsplikt i helsepersonelloven og pasientjournalloven

Rådet for psykisk helse takker for muligheten til å spille inn på dette endringsforslaget. Taushetsplikten i helsetjenestene er grunnleggende for å sikre at borgerne søker helsehjelp for seg selv eller noen de har et omsorgsansvar for. Hensynet til pasientens tillit er understøttet av Helsepersonellovens regler om taushetsplikt, § 21. Det er derfor helt avgjørende at en lovendring som dette ikke røkkes ved den tilliten.

§ 5-3 gir pasientene rett til å motsette seg deling og tilgjengeliggjøring av sine helseopplysninger. Dette er tråd med personvernforordningens prinsipper om individets rettigheter til egne data (*GDPR artikkel 6 og 9*). Ved å fjerne denne paragrafen er risikoen at pasientens rett til å beskytte sine opplysninger uthules og øker risikoen for at sensitive data blir delt uten samtykke.

Innenfor rus og psykisk helse er det de med de alvorligste lidelsene som trenger de sammensatte tjenestene mest – og det er i denne gruppen behovet for tillit er viktigst. Samtidig ser vi at det er denne gruppen som trenger en god informasjonsflyt mellom tjenestene for å få en best mulig helsehjelp. Bakgrunnen for dette endringsforslaget er en antagelse om at taushetsplikten er en barriere for samhandling mellom tjenestene og tjenestenivåene. Vi er bekymret for de mulige negative konsekvensene av dette forslaget og vil peke på det store handlingsrommet som allerede er innenfor eksisterende lovverk. En kvalitativt god bruk av dette handlingsrommet krever kompetanse og tid til samhandling, men samtidig beholder vi det viktige prinsippet om at den som skriver journalen er ansvarlig for å ivareta taushetsplikten og pasientens rett til å velge om hens helseopplysninger eller deler av disse, skal tilgjengeliggjøres.

Samvalg

Vi støtter forslaget om å tydeliggjøre pasienters rett til å motsette seg tilgjengeliggjøring av helseopplysninger. Dette er nødvendig for å ivareta pasientens autonomi og personvern. Samtidig framstilles pasientenes rett til å motsette seg tilgjengeliggjøring av opplysninger som et enten eller. Vi savner flere nyanser og inkludering av samvalg i praksis også i loven. Ved god samhandling i tjenestene rundt en pasient, kan de helseopplysninger som er nødvendig for å sikre god hjelp tilgjengeliggjøres gjennom god informasjon, samarbeid og i samvalg med pasienten. Det er mange grunner til at noen pasienter ikke ønsker å tilgjengeliggjøre sine helseopplysninger til alle tjenester, blant annet personlig sikkerhet.

Helsepersonell plikter, som beskrevet over, å beskytte pasientens privatliv og helseopplysninger. Ved å flytte dette ansvaret fra den som skriver journalen til den som leser den, er det fare for at taushetsplikten uthules. Det som levers videre fra journalfører må være nødvendig og riktig informasjon og dette sikres i dag gjennom journalførers plikt til å beskytte pasientens privatliv og helseopplysninger.

Vi mener at kravet om logging av journalinnsyn og etterfølgende kontroll ikke er tilstrekkelig for å ivareta pasientens rettigheter. Da kan pasienten allerede ha mistet kontrollen over sine opplysninger og en reaksjon i etterkant vil ikke kunne rette opp den potensielle belastningen det har påført pasienten.

Teknologi og sikkerhet

Er dagens teknologiske løsninger i alle kommuner og mellom alle tjenester rustet til å ivareta pasientenes rettsikkerhet ved en slik endring nå? Vi støtter departementets vurdering om at innebygget personvern og informasjonssikkerhet må være en sentral del av digitaliseringsarbeidet i helsevesenet. Dette må være på plass før en lovendring som dette iverksettes. Vi mener også at loggføring av innsyn må automatiseres. Alle pasienter må informeres og skoles i hvordan de enkelt kan finne informasjon om alle innsyn i egen pasientjournal. Mange pasienter har lav digital kompetanse og liten tilgang på digitale hjelpemidler. Disse må også kunne sikres tilgang på denne informasjonen uten å måtte søke råd hos f.eks. pårørende.

Rådet for psykisk helse

Tove Gundersen
generalsekretær